

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 548. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm02-shoot-idm139964405648688/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, II. Bind

og Lic. theol. A. Fr. Bech frem i Litteraturen og fremkaldte Opstandelse indenfor den teologiske Verden). Flint er Tilhænger af den Opfattelse af Kristendommen, som den tyske Teolog, Docent ved Universitetet i Tübingen David Friedrich Strauss 1835 fremsatte i sin berømte Bog „Das Leben Jesu, kritisch bearbeitet“. Han opfattede Jesus ikke som en Gud, men som et almindeligt Menneske, der havde antaget sig selv for den i det gamle Testamente forjættede Messias, og han fremstillede den evangeliske Historie som en Række Myther og Sagn, der var opstaaede i det 1ste og 2det Aarh. e. Kr. blandt Jesu Disciple, hvis fromme Phantasi havde digtet dem efter det gamle Testaments Messiasforestillinger som Forbilleder; som rent historisk Person er Jesus os egentlig aldeles ukendt. Strauss' Bog, der vakte en voldsom Opsigt og kostede Forfatteren hans Stilling, blev strax efter dens Fremkomst danske Præster bekendt gennem det af de teologiske Professorer ved Københavns Universitet H. N. Clausen og M. H. Hohlenberg redigerede, meget udbredte og læste „Tidskrift for udenlandsk theologisk Litteratur“, der i sin 4de Aargang 1836 Side 80—230 bragte et udførligt Udtog, uden at tage Forbehold overfor Forfatterens Synsmåde, noget der forekom adskillige, f. Ex. J. P. Mynster, „høist besynderligt“ (se Mynsters Breve til W. F. Engelbrecht i Kirkehist. Samlinger 4 R. IV 750 og 752). Det er vel dette, der har faaet P.-M. til at bringe en Straussianer blandt sine Præster; da hans Fader subscriberede paa Tidskriftet, har han næppe været uden Kendskab til det. [1842—43 udkom Strauss' Bog i fuldstændig dansk Oversættelse ved Fred. Schaldemose.]

Peter Homo, Adams Fader, er Repræsentant for Rationalismen, der i P.-M.'s Barndom endnu var den dominerende indenfor den danske Kirke, og som først henimod Midten af Aarhundredet kan siges at være helt overvundet. Rationalisme kaldes den Retning indenfor Teologien, der støtter sig til Fornuften (latin: ratio) som eneste Vej til Sandhedens Erkendelse og som af „Aabenbaringen“ kun godkender, hvad Fornuften kan fatte; derfor forkaster Rationalisten f. Ex. Miraklerne i enhver Skikkelse, de er enten slet ikke skete eller ogsaa er de gaaede til paa ganske naturlig Maade og kun paa Grund af Misforstaaelse blevet betragtede som Mirakler [nogle Expl. paa rationalistiske Mirakelforklaringer gives i Anm. til Side 44 Linje 16]. Den rationalistiske Teologi gik da ud paa Omfortolkning og Bortfortolkning af Skriften (sm. Side 27 Linje 33 — Side 28 Linje 8). Skønt de rationalistiske Præster kun i ringe Grad var interesserede i et kraftigt og høvidst Trosliv, gjorde de dog bestemt Krav paa at anses for kristne. Paa alle humane og borgerlige Omraader var de gennemgaaende ivrigt interesserede, ofte ivrige Fremskridtsmænd, duelige Landmænd, med paa alt nyt — ganske som Pastor Homo (se f. Ex. Anm. til Side 33 Linje 40 og Side 40 Linje 4—8) er det. Rationalismen, der kom til os fra Tyskland, havde sin Blomstringstid herhjemme i Tidsrummet ca. 1780—1825, den fik sine Banemænd i Mynster og Grundtvig, paa P.-M.'s Tid var Stiftsprovst H. G. Clausen († 1840), H. N. Clausens Fader, dens betydeligste Repræsentant.

Side 18 Linje 15: *superklog* (latin) indbildt klog, altfor klog.

Side 18 Linje 19: *beklipper Ordet* ligesom Mentnestrøene i gamle Dage til egen Fordel „beklippede Mønten“ og derved gjorde dens virkelige Værd ringere.

Side 18 Linje 37: *Daabens lille Candidat* spøgsfuldt Udtryk om den, der skal døbes (sm. Udtrykket „Dødens Kandidat“ om den, der skal dø).

Side 18 Linje 39: *Pasop* Hundnavnet Pasop er et Laaneord fra Tysk og betyder „Pas paa“.

Side 19 Linje 2: *skjønns Døbedragt* den er skildret ovenfor Side 12 Linje 27—28.

Side 19 Linje 7—8] alm. Folketro. Fra Nord-Fyen hedder det (Dania V 160): „I samme Grad som et Barn leder sin Stemme høre under Daaben, vil det blive begavet med Sangstemme“. H. C. Andersen fortæller 1859 („Mit Livs